

Jornades d'Història de l'Hospitalet: una oportunitat per posar al dia la recerca local

Els dies 16 i 17 es van fer les Jornades d'Història de l'Hospitalet. Aquestes jornades van ser organitzades pel Centre d'Estudis i el Museu de l'Hospitalet i van comptar amb el suport del Centre de Recursos Pedagògics..

Les jornades es van dividir en tres sessions de treball en les que Òscar Jané, i Llorenç Ferrer van aportar diferents punts de vista sobre les relacions entre la història local i la història general i Gemma Tribó, des de la perspectiva

La sala de Can Riera durant les Jornades d'Història

pedagògica, mostrà les possibilitats que ofereix l'entorn i l'espai proper per poder comprendre el temps històric i els canvis socials.

Unes ponències força interessants que es van complementar amb la presentació de 26 comunicacions repartides en 6 àmbits i que abastaven des de l'àmbit geològic, el temps de l'Hospital de

Provençana, el castell de Bellvís, el Canal de la In-
Passa a la pàgina 3

EDITORIAL

Aquest any hem commemorat el 50 aniversari de Bellvitge. L'any vinent farem el mateix amb Can Serra i més endavant amb Granvia Sud. Els barris que són polígons d'habitatges tenen una data d'inici ben concreta i ens permeten aquestes celebracions. Per d'altres barris és una mica més complicat. Pel 2026 celebrarem el centenari de Pubilla Casas i La Florida?

Les dècades de 1960 i 1970 foren moments d'intensa activitat i debat urbanístic. Al llarg de la dècada de 1980 i 1990 el tema va passar a un segon terme, en el sentit que el que tocava era reduir els desastres heretats del franquisme. A partir de l'any 2000, sense que l'acció contra aquesta herència franquista deixés de ser important, es va endegar una nova onada de disseny urbanístic, que, sorprenentment, no va generar el debat social i polític que es podia esperar, ni tan sols quan va atacar el patrimoni local.

Fins que es va arribar a Cal Trabal. El debat social va resorgir. Al voltant de l'ARE La Remunta, però, no hi va haver una participació semblant. La crisi, amb un protagonisme especial del sector de la construcció, ha ajornat el debat, però ara, el

PDU Granvia-Llobregat ens torna a posar l'urbanisme a sobre de la taula. En un municipi amb una densitat superior als 20.000 habitants per km², amb gairebé tot el seu territori ocupat per edificis, vials i parcs urbans, l'urbanisme no és un tema secundari.

És necessari obrir el debat de l'urbanisme. El pacte local per les infraestructures és una bona oportunitat. Tard o d'hora començaran a fer-se les obres del soterrament de les vies. Podem decidir què volem fer amb els espais alliberats? Qui decidirà què es farà a Cal Trabal i a la vora del riu? Es posaran més gratacels a la Porta Nord al davant de les ruïnes de Can Rigalt?

Conèixer l'Hospitalet: un programa per familiaritzar-se amb la ciutat

Aquesta és una de les activitats formatives que proposem cada curs des del Pla de Formació de Zona. És una activitat pensada per al professorat que arriba nou als centres educatius de la nostra ciutat i també és oberta a tots aquells docents que ja fa algun temps que estan aquí, i que vulguin saber més coses sobre la història de l'Hospitalet, els seus barris i els recursos didàctics que poden utilitzar per treballar amb l'alumnat a les aules.

Es fa en col·laboració amb el Centre d'Estudis de l'Hospitalet CELH, el Moviment de Renovació Pedagògica "el Casalet" i l'Ajuntament.

És una activitat que consta de tres sessions. Les dues primeres es fan a començament de curs, al novembre. Primer s'ofereix una conferència que intenta ser un petit resum d'història de la ciutat de l'Hospitalet i els seus trets més identitaris a càrrec de Joan Camós Cabeceran i a continuació el CRP presenta alguns dels recursos i materials didàctics i digi-

Docents de l'Hospitalet rebent explicacions davant l'Harmonia

tals de què disposa. El dissabte al matí de la mateixa setmana, Manuel Domínguez López ens fa de guia a la ruta en autocar per la ciutat per conèixer els barris i les seves transformacions.

I a la primavera, quan la tarda es fa més llarga, a finals d'abril o primers de maig, fem un passeig per la vila vella al centre de l'Hos-

pitallet. Quedem a la porta del Museu d'Història, a Ca n'Espanya, i allà la Isabel Boj Cullell ens rep i ens acompanya pels carrers amb més història, mostrant-nos i explicant-nos l'origen dels indrets, les cases i els monuments que ens anem trobant mentre passegem: el carrer Xipreret, Can Riera, la Talaia, l'Harmonia, l'església, el Casino... fins arribar a les cases barates amb motius modernistes a dalt de tot de la rambla Just Oliveres, on finalitza la nostra ruta. I en aquest trajecte de prop de dues hores hem sentit parlar de persones tan rellevants a la història de l'Hospitalet com l'arquitecte Ramon Puig i Gairalt o l'anarquista Quico Sabaté.

El proper curs 2015-2016 tornarem a oferir aquesta activitat i esperem que hi participi molt de professorat perquè estem convençuts que només si coneixen bé la seva ciutat, els infants i joves de l'Hospitalet seran capaços d'estimar-la./ **Pilar Domínguez Merino**. Directora del Centre de Recursos Pedagògics de l'Hospitalet

La Indo: memòria gràfica d'una empresa

Dues imatges de l'exposició

Quan el passat mes d'abril vaig publicar el post *de Can Cottet a la Indo de l'Hospitalet* no imaginava que el que era un desig de mostrar les fotos històriques de l'empresa s'anava a convertir en el comissariat d'una exposició, gràcies a la col·laboració d'ex-treballadors/es de INDO, el CEL'H i el Centre Cultural de Santa Eulàlia. Després de diverses gestions, entrevistes, selecció d'imatges, muntatge, el 12 de novembre s'inaugurava l'exposició "La INDO de l'Hospitalet: memòria gràfica d'una empresa".

La INDO va ser una de les grans empreses de Santa Eu-

làlia, el barri industrial de l'Hospitalet per excel·lència. No tenia l'antiguitat de les grans cases tèxtils (Trinxet, Tecla Sala, Caralt, Trias, Rifà...), metal·lúrgiques (Farga i Escorsa) o del sector de les bòbiles (Cosme Toda, Llopis...) però ràpidament va adquirir una gran importància econòmica i social.

La *Industrial Nacional de Òptica*, la futura INDO, va ser fundada el 1937 a Sevilla pels **germans Cottet**, que tenien un establiment d'òptica al Portal de l'Àngel de Barcelona. A partir de 1943 s'inicia el trasllat de la INDO del carrer Blesa, al barri de Poble Sec, als terrenys que s'havien ad-

Vé de la portada fanta, el barraqisme, el moviment okupa o la construcció col·lectiva de la memòria i creació comunitària, entre d'altres comunicacions. Al llarg de divendres i dissabte van participar 78 persones.

Al final de les jornades es va aprofitar per presentar les diverses possibilitats relacionades amb les jornades i vinculades al Cel'h, al Museu i al Centre de Recursos. D'una banda, la reelaboració del

que coneixem com Manual d'Història, el llibre *Història de l'Hospitalet. Una síntesi del passat com a eina de futur* que ara, vint anys després, caldrà actualitzar i revisar convenientment i incorporar-hi les no-ves aportacions de recerca històrica. D'altra banda, amb i des del Museu, es vol potenciar i portar a terme la segona part de l'exposició permanent, des dels orígens fins a 1890, i en tercer lloc, amb el Centre de Recursos Pedagògics

es vol promoure, novament el coneixement de la ciutat com a eina d'aprenentatge.

Ara, des del CEL'H, volem crear l'equip de treball que doni forma a aquests projectes, començat per el nou llibre d'història de l'Hospitalet i per això us convidem a incorporar-vos a participar-hi per repensar la història de la ciutat i poder disposar així d'una nova eina actualitzada i útil per a estudiants, veïns i persones interessades de la ciutat.

El president del CEL'H i el ponent de Cultura que va assistir a l'acte, en la primera fotografia de dalt i, en les altres tres, els ponents que van participar a les Jornades, Òscar Jané, Gemma Tribó i Llorenç Ferrer, per aquest ordre

quirit a l'Hospitalet. Per engegar l'empresa es van associar amb l'enginyer industrial **Cristòbal Garrigosa**, un dels pocs titulats en òptica del país.

El que coneixem genèricament com a INDO era en realitat un conjunt empresarial format per **INDO** (*Industrial Nacional de Òptica, S.A.*), **MAGSA** (*Manufacturas de Armazones y Gafas, S.A.*) i **SACO** (*Sociedad Anónima de Cristales Ópticos*). Fabricaven i comercialitzaven lents oftàlmiques, montures per a ulleres, ulleres de sol i maquinària pròpia.

A partir de 1946, cosa insòlita per a l'època, començaren les exportacions i arribaren a tenir filials a diversos països. La Indo, o *Can Cottet* com es coneixia a l'Hospitalet, va esdevenir la primera empresa d'òptica a Espanya i una de les grans empreses del sector, a nivell mundial, durant el segle XX.

L'exposició és un recorregut a través de 30 imatges que formen part de la memòria gràfica de l'empresa. La mostra està estructurada en 4 àmbits: La INDO al barri de Santa Eulàlia; de Can Cottet a la INDO de l'Hospitalet;

Comunicació i publicitat de l'empresa; Entorn social i laboral.

Amb l'exposició s'ha volgut fer un reconeixement a les persones que van treballar a la fàbrica de l'Hospitalet durant dècades, posant en valor el que l'empresa va representar per al barri de Santa Eulàlia. També s'ha volgut fer difusió d'una part de la història de la indústria a l'Hospitalet.

Produïda pel Centre d'Estudis de l'Hospitalet, la mostra es podrà veure del 2 de febrer a l'11 de març a la Biblioteca Tecla Sala. / **Natalia Piernas** (Comissària)

D'usuaris a col·laboradors

Quan vam decidir realitzar un calendari amb imatges antigues de la ciutat vam poder comptar amb la col·laboració de diversos usuaris de BABEL'H que com a persones curioses ens han fet consultes d'allò més diverses. Nosaltres els oferim la documentació que creiem que pot ajudar-los a trobar resposta als seus dubtes i a la seva curiositat. Son usuaris del servei Conèixer l'Hospitalet, que ara ja els considerem col·laboradors.

És el cas del Sr. Campamà, que ens va oferir unes imatges precioses del barri de Bellvitge, en les que apareix l'ermita i el primer bloc. Vam comentar que preparàvem una conferència amb motiu de la celebració del 50è aniversari del barri, i d'aquesta conversa va sorgir la possibilitat que ell parlés dels seus records. Va fer la conferència i va arribar a tenir una repercussió mediàtica que el va sorprendre. Fins i tot el van anar a entrevistar a la masia de la seva família, entrevista que va sortir publicada a la contra de La Vanguardia. Ens ho va venir a comentar incrèdul

Foto lliurada pel Sr Pino, de la fàbrica Cosme Toda al novembre de 1955

i molt agraït per haver tingut l'oportunitat d'explicar les seves vivències.

D'altra banda, el Sr. Enric Pino, ens ha aportat imatges del barri de Sant Josep amb la fàbrica de Cosme Toda que podran servir per un proper calendari de fotografies antigues. El Sr. Enric és de tracte molt afable i sempre ens aporta molta informació de les imatges que ens cedeix. Té moltes ganes de conèixer detalls molt concrets de la vida del barri de

Sant Josep, de la fàbrica on va treballar la seva mare, etc...

L'última aportació més destacada és la del Sr. Cristóbal Martín que ens ha cedit unes imatges de la fàbrica INDO de Santa Eulàlia. Fàbrica ja desapareguda i en la que actualment hi ha vivendes.

Volem doncs aprofitar aquest escrit per agrair la confiança que ens fan tot cedint-nos aquests documents, ja que entenen que nosaltres els valorem i els conservarem per a la consulta dels futurs usuaris dels nostres serveis.

Racó de llibres recomanats

Àngel Lluch. Ricard Lluch. Pessebrista (1895-1988)

L'hospitalenc Ricard Lluch va dedicar tota la seva vida al món del moble i del pessebrisme. Aquesta biografia redactada pel seu fill és un recull de l'extensa història dels Obradors Lluch que dona a conèixer l'obra de l'artista, que entre 1931 i 1964 va construir uns pessebres de gran qualitat.

Anna Caballé. Pasé la mañana escribiendo

Anna Caballé ha estat guardonada amb el premi Manuel Alvar de Estudis Humanístics que otorga la Fundació José Manuel Lara. El llibre fa «un balanç exhaustiu de la tradició autobiogràfica espanyola fruit d'anys d'estudi que cristal·litzen tant en la introducció com en el diccionari d'autors i de conceptes».

Centre d'Estudis de l'Hospitalet

Av. Josep Tarradellas, 44. (Espai Molí)
08901 L'HOSPITALET DE LLOBREGAT
Tel: 93 338 60 91
A-e: celh@celh.cat Web: www.celh.cat

En conveni amb:

Ajuntament de L'Hospitalet

CONSELL DE REDACCIÓ:

Manuel Domínguez, Enric Ferreras, Lidia Santacana i Jesús Vila.

Correcció: Meritxell Balanyà

Empresa col·laboradora:

crowdfunding editorial
www.mecenix.com

